

แนวทางปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขในการควบคุมกำกับดูแล
การประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพประเภทการผลิต สดสม แบ่งบรรจุ หรือขนส่งน้ำแข็ง

จัดทำโดย กองกฎหมาย กรมอนามัย
๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๗

ด้วยในปัจจุบันพบเหตุการณ์ก๊าซแอมโมเนียรั่วไหลในโรงงานผลิตน้ำแข็งที่เกิดขึ้นในหลายพื้นที่ สาเหตุส่วนใหญ่มาจากเครื่องจักรและระบบท่อก๊าซต่าง ๆ เกิดการชำรุด เสียหาย เนื่องจากโรงงานเร่งผลิตน้ำแข็ง ในปริมาณที่เพิ่มขึ้นให้เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนในช่วงฤดูร้อน หากผู้ประกอบการมีการเฝ้าระวัง ตรวจสอบระบบต่าง ๆ ในกระบวนการผลิตไม่ทั่วถึง อาจส่งผลให้เกิดก๊าซแอมโมเนียรั่วไหลเป็นอันตรายต่อประชาชน ที่อาศัยโดยรอบและอาจปนเปื้อนในสิ่งแวดล้อม เมื่อเกิดเหตุก๊าซพิษดังกล่าวจะกระจายไปทั่วบริเวณ หากประชาชน สัมผัสหรือสูดดมจะได้รับผลกระทบและมีอาการทางสุขภาพที่แสดงได้อย่างชัดเจน ทั้งแสบตา แสบผิวหนัง หายใจไม่สะดวก มีกลิ่นเหม็นฉุนสารเคมี บางรายที่มีภาวะเจ็บป่วยหรือเป็นกลุ่มเสี่ยง เช่น ผู้สูงอายุ เด็กเล็ก เป็นต้น จะได้รับผลกระทบมากที่สุด เหตุการณ์นี้ถือเป็นภาวะฉุกเฉินที่มีความรุนแรงและส่งผลกระทบต่อประชาชนโดยตรง นอกจากนี้ ยังพบว่าโรงผลิต แบ่งบรรจุ หรือขนส่งน้ำแข็งจำนวนมากมีการดำเนินการไม่ถูกสุขลักษณะ ซึ่งอาจมีการปนเปื้อนของเชื้อโรค เช่น เชื้อโคลิฟอร์มแบคทีเรีย *Salmonella* และ *Norovirus* เป็นต้น ส่งผลทำให้ ผู้บริโภคมีอาการคลื่นไส้ อาเจียน ปวดท้อง ภาวะท้องร่วง หากมีอาการรุนแรงอาจถึงขั้นเสียชีวิตได้ ดังนั้น เพื่อเป็นการ ควบคุมป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับประชาชนและชุมชน ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งประชาชน ผู้ประกอบการ และเจ้าหน้าที่ภาครัฐ จึงจำเป็นต้องร่วมมือกันเฝ้าระวัง และตรวจสอบสถานประกอบการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข ประเภทการผลิต สดสม แบ่งบรรจุ หรือขนส่งน้ำแข็ง ให้มีการดำเนินการ ที่ถูกสุขลักษณะและปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขอย่างเคร่งครัด

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม หรือกฎหมายว่าด้วยการ สาธารณสุข เป็นเครื่องมือสำคัญในการควบคุมดูแลสถานประกอบการและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้มีการ ปฏิบัติที่ถูกสุขลักษณะเพื่อคุ้มครองสุขภาพประชาชน โดยกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขมีเจตนารมณ์ในการคุ้มครอง ประชาชนในด้านสุขลักษณะและอนามัยสิ่งแวดล้อม หลักการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการ บังคับใช้กฎหมาย เพื่อป้องกันแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งราชการส่วนท้องถิ่นสามารถ บังคับใช้มาตรการทางกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขได้ดังนี้

๑. การควบคุม กำกับดูแล กิจการผลิต สดสม แบ่งบรรจุ หรือขนส่งน้ำแข็ง ซึ่งเป็นกิจการที่เป็น อันตรายต่อสุขภาพตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข โดยพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่ แก้ไขเพิ่มเติม หมวด ๗ กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ มาตรา ๓๑^๑ให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

^๑ มาตรา ๓๑ ให้อำนาจรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดให้กิจการใดเป็นกิจการที่เป็น

โดยคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข มีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดให้กิจการใดเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ซึ่งปัจจุบันออกประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘ ข้อ ๓ (๑๖) กำหนดให้ “การผลิต สดผสม แบ่งบรรจุ หรือขนส่งน้ำแข็ง” เป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ และมาตรา ๓๒^๒ กำหนดให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อบัญญัติท้องถิ่น กำหนดประเภทของกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขที่ออกตามมาตรา ๓๑ บางกิจการหรือทุกกิจการให้เป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ที่ต้องควบคุมภายในท้องถิ่นนั้น รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับการดูแลสภาพ หรือสุขลักษณะของสถานที่ที่ใช้ดำเนินกิจการและมาตรการป้องกันอันตรายต่อสุขภาพ โดยราชการส่วนท้องถิ่นสามารถนำหลักเกณฑ์ในคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข เรื่อง การควบคุมการประกอบกิจการการผลิต สดผสม แบ่งบรรจุ และค้าส่งน้ำแข็ง พ.ศ. ๒๕๕๘ มากำหนดไว้ในข้อบัญญัติท้องถิ่นเพื่อให้มีผลใช้บังคับตามกฎหมาย ในเขตท้องถิ่นนั้น และมาตรา ๓๓^๓ กำหนดให้ผู้ดำเนินกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพตามประเภทที่ราชการส่วนท้องถิ่นกำหนดไว้ในข้อบัญญัติท้องถิ่นให้เป็นกิจการที่ต้องควบคุม โดยกระทำในลักษณะที่เป็นการค้า ต้องได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นก่อนเริ่มดำเนินกิจการ และต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม กฎกระทรวงควบคุมสถานประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐ และข้อบัญญัติท้องถิ่นที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้

ดังนั้น หากราชการส่วนท้องถิ่นออกข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดให้เป็นกิจการที่ต้องควบคุมในพื้นที่ไว้แล้ว สามารถดำเนินการดังนี้

- หากตรวจสอบสถานประกอบกิจการแล้ว พบว่า ผู้ใดประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ประเภทเกี่ยวกับการผลิต สดผสม แบ่งบรรจุ หรือขนส่งน้ำแข็ง ที่ราชการส่วนท้องถิ่นออกข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดให้เป็นกิจการที่ต้องควบคุมในพื้นที่ในลักษณะที่เป็นการค้าโดยไม่ได้รับใบอนุญาต ถือเป็นความผิดสำเร็จแล้ว เป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติตามมาตรา ๓๓ และมีบทกำหนดโทษตามมาตรา ๗๑ แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินการตามกระบวนการเปรียบเทียบปรับและดำเนินคดีต่อไป พร้อมทั้งให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นออกคำแนะนำ ออกคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๔๕^๔ ให้หยุดประกอบกิจการ

^๒ มาตรา ๓๒ เพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแลการประกอบกิจการที่ประกาศตามมาตรา ๓๑ ให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อบัญญัติท้องถิ่นดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดประเภทของกิจการตามมาตรา ๓๑ บางกิจการหรือทุกกิจการให้เป็นกิจการที่ต้องมีการควบคุมภายในท้องถิ่นนั้น

(๒) กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขทั่วไปสำหรับให้ผู้ดำเนินกิจการตาม (๑) ปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลสภาพหรือสุขลักษณะของสถานที่ที่ใช้ดำเนินกิจการและมาตรการป้องกันอันตรายต่อสุขภาพ

^๓ มาตรา ๓๓ เมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันที่ข้อบัญญัติท้องถิ่นตามมาตรา ๓๒ (๑) ใช้บังคับ ห้ามมิให้ผู้ดำเนินกิจการตามประเภทที่มีข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดให้เป็นกิจการที่ต้องมีการควบคุมตามมาตรา ๓๒ (๑) ในลักษณะที่เป็นการค้า เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา ๕๖

ในการออกใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง เจ้าพนักงานท้องถิ่นอาจกำหนดเงื่อนไขโดยเฉพาะให้ผู้รับใบอนุญาตปฏิบัติตามเพื่อป้องกันอันตรายต่อสุขภาพของสาธารณสุขเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้โดยทั่วไปในข้อบัญญัติท้องถิ่นตามมาตรา ๓๒ (๒) ก็ได้

ใบอนุญาตตามวรรคหนึ่งให้ใช้ได้สำหรับกิจการประเภทเดียวและสำหรับสถานที่แห่งเดียว

^๔ มาตรา ๔๕ ในกรณีที่มีปรากฏว่าผู้ดำเนินกิจการใด ๆ ตามที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ปฏิบัติไม่ถูกต้องตามพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวง ข้อบัญญัติท้องถิ่นหรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ หรือคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นที่กำหนดไว้เกี่ยวกับการดำเนินกิจการนั้น ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจสั่งให้ผู้ดำเนินกิจการนั้นแก้ไขหรือปรับปรุงให้ถูกต้องได้ และถ้าผู้ดำเนินกิจการไม่แก้ไข หรือถ้าการดำเนินกิจการนั้นจะก่อให้เกิดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าจะเกิดอันตรายอย่างร้ายแรงต่อสุขภาพของประชาชน เจ้าพนักงานท้องถิ่นจะสั่งให้ผู้นั้นหยุดดำเนินกิจการนั้นไว้ทันทีเป็นการชั่วคราวจนกว่าจะเป็นที่พอใจแก่เจ้าพนักงานท้องถิ่นว่าปราศจากอันตรายแล้วก็ได้

และแจ้งให้ผู้ประกอบกิจการมายื่นขอรับใบอนุญาตก่อนการดำเนินการ หากฝ่าฝืนคำสั่งตามมาตรา ๔๕ มีโทษตามมาตรา ๘๐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และปรับอีกไม่เกินวันละสองหมื่นห้าพันบาทตลอดระยะเวลาที่ยังไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง

- หากตรวจสอบสถานประกอบกิจการแล้ว พบว่า มีการดำเนินการไม่ถูกสุขลักษณะหรือปฏิบัติไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อบัญญัติท้องถิ่น ถือเป็นความผิดสำเร็จแล้ว มีโทษตามมาตรา ๗๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินการตามกระบวนการเปรียบเทียบและดำเนินคดีต่อไป

- หากตรวจสอบสถานประกอบกิจการแล้ว พบว่า มีการดำเนินการไม่ถูกสุขลักษณะหรือปฏิบัติไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวงควบคุมสถานประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐ ถือเป็นความผิดสำเร็จแล้ว มีโทษตามมาตรา ๖๘ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินการตามกระบวนการเปรียบเทียบและดำเนินคดีต่อไป

๒. การควบคุมดูแลและป้องกันปัญหาเหตุรำคาญ กรณีที่ราชการส่วนท้องถิ่นได้ยังมีได้ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๒ ของกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขกำหนดให้การผลิต สะสม แปรบรรจุ หรือขนส่งน้ำแข็ง เป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพที่ต้องควบคุมภายในท้องถิ่นนั้นไว้ จึงไม่มีกฎหมายใช้บังคับในเขต อปท. นั้น มีผลให้ผู้ประกอบกิจการไม่ต้องยื่นขอรับใบอนุญาตและไม่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งกฎกระทรวง ประกาศกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ อย่างไรก็ตาม หากราชการส่วนท้องถิ่นพบว่าสถานประกอบกิจการหรือผู้ใดที่มีการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีความเสี่ยงอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียง สามารถบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ตามความในหมวด ๕ เหตุรำคาญ ซึ่งมาตรา ๒๕^๔ กำหนดว่า ในกรณีที่มีเหตุอันอาจก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียงหรือผู้ที่ต้องประสบกับเหตุนั้นต่อไปนี้ ถือว่าเป็นเหตุรำคาญ มาตรา ๒๕ (๔) การกระทำใด ๆ อันเป็นเหตุให้เกิดกลิ่น แสง รังสี เสียง ความร้อน สิ่งมีพิษ ความสั่นสะเทือน ฝุ่นละออง เขม่า เถ้า หรือกรณีอื่นใด จนเป็นเหตุให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ

คำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามวรรคหนึ่ง ให้กำหนดระยะเวลาที่จะต้องปฏิบัติตามคำสั่งไว้ตามสมควรแต่ต้องไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน เว้นแต่เป็นกรณีที่มีคำสั่งให้หยุดดำเนินการทันที และต้องทำเป็นหนังสือแจ้งให้ผู้ดำเนินการซึ่งจะต้องปฏิบัติตามคำสั่งทราบ ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำเนินการหรือผู้ดำเนินการไม่ยอมรับคำสั่งดังกล่าว ให้ส่งคำสั่งโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับหรือปิดคำสั่งนั้นไว้ในที่เปิดเผยเห็นได้ง่าย ณ ภูมิ ลำเนา หรือสำนักทำางานของผู้ดำเนินการ และให้ถือว่าผู้นั้นได้ทราบคำสั่งแล้วตั้งแต่วันที่คำสั่งไปถึงหรือวันปิดคำสั่ง แล้วแต่กรณี

^๔ มาตรา ๒๕ ในกรณีที่มีเหตุอันอาจก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียงหรือผู้ที่ต้องประสบกับเหตุนั้นดังต่อไปนี้ ให้ถือว่าเป็นเหตุรำคาญ

(๑) แหล่งน้ำ ทางระบายน้ำ ที่อาบน้ำ ส้วม หรือที่ใส่มูลหรือเถ้า หรือสถานที่อื่นใดซึ่งอยู่ในทำเลไม่เหมาะสม สกปรก มีการสะสมหรือหมักหมมสิ่งของมีการเหม็นทั้งสิ่งใดเป็นเหตุให้มีกลิ่นเหม็นหรือละอองสารเป็นพิษ หรือเป็นหรือน่าจะเป็นที่เพาะพันธุ์พาหะนำโรค หรือก่อให้เกิดความเสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ

(๒) การเลี้ยงสัตว์ในที่หรือโดยวิธีใด หรือมีจำนวนเกินสมควรจนเป็นเหตุให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ

(๓) อาคารอันเป็นที่อยู่ของคนหรือสัตว์ โรงงานหรือสถานที่ประกอบกิจการใดไม่มีการระบายอากาศ การระบายน้ำ การกำจัดสิ่งปฏิกูล หรือการควบคุมสารเป็นพิษหรือมีแต่ไม่มีการควบคุมให้ปราศจากกลิ่นเหม็นหรือละอองสารเป็นพิษอย่างพอเพียงจนเป็นเหตุให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ

(๔) การกระทำใด ๆ อันเป็นเหตุให้เกิดกลิ่น แสง รังสี เสียง ความร้อน สิ่งมีพิษ ความสั่นสะเทือน ฝุ่น ละออง เขม่า เถ้า หรือกรณีอื่นใด จนเป็นเหตุให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ

(๕) เหตุอื่นใดที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

โดยเจ้าพนักงานมีอำนาจออกคำแนะนำ และออกคำสั่งให้ผู้ก่อเหตุรำคาญดำเนินการระงับเหตุรำคาญหรือป้องกันเหตุรำคาญนั้นตามสมควรได้ รายละเอียดดังนี้

กรณีที่เป็นเหตุรำคาญโดยทั่วไป

๑) กรณีเหตุรำคาญเกิดขึ้นในที่หรือทางสาธารณะ เจ้าพนักงานท้องถิ่นสามารถใช้อำนาจตามมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง^๖ ในการออกคำสั่งเป็นหนังสือให้แก่ผู้ที่ก่อให้เกิดเหตุรำคาญนั้น หากไม่ทราบหรือไม่มีผู้ก่อเหตุ เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจในการปรับปรุงสถานที่นั้นจนเหตุรำคาญนั้นหมดไปได้

๒) กรณีแหล่งกำเนิดเหตุรำคาญอยู่ในที่เอกชน เจ้าพนักงานท้องถิ่นสามารถใช้อำนาจตามมาตรา ๒๘ วรรคหนึ่ง^๗ ในการออกคำสั่งเป็นหนังสือให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่เอกชนนั้นให้ดำเนินการแก้ไขปรับปรุง จนเหตุรำคาญนั้นหมดไปหรือบรรเทาลง ทั้งนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถกำหนดมาตรการในการแก้ไขปรับปรุงอย่างไรก็ได้ที่สามารถแก้ไขให้เหตุดังกล่าวนี้ให้หมดไป หรือบรรเทาลง โดยต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ในทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีประกอบการกำหนดมาตรการในการแก้ไขปรับปรุงนั้นด้วย

โดยที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้แก่ผู้ที่ก่อเหตุเป็นราย ๆ ไป โดยต้องระบุวิธีการป้องกันหรือแก้ไข และกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติตามคำสั่งให้ชัดเจน ทั้งนี้ ไม่จำเป็นต้องรอให้มีผู้ร้องเรียน หากพบเห็นหรือได้รับแจ้งจากเจ้าพนักงานสาธารณสุข หรือผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น

กรณีที่เหตุรำคาญนั้นอาจกระทบต่อสภาพความเป็นอยู่ที่เหมาะสมหรืออาจเป็นอันตรายร้ายแรงต่อสุขภาพ

๑) ในกรณีร้ายแรง อธิบดีกรมอนามัยมีอำนาจตามมาตรา ๘^๘ ในการออกคำสั่งเป็นหนังสือแก่ผู้ก่อเหตุนั้นให้ระงับการดำเนินการที่ก่อให้เกิดเหตุรำคาญตามที่เห็นสมควร หากผู้ก่อเหตุไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง อธิบดีกรมอนามัยสามารถสั่งเจ้าพนักงานสาธารณสุข หรือแจ้งต่อผู้ว่าราชการจังหวัดให้ออกคำสั่งให้นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดดำเนินการแก้ไขหรือระงับเหตุรำคาญนั้นตามสมควร อีกทั้ง อธิบดีกรมอนามัยยังสามารถใช้อำนาจตามมาตรา ๘/๑^๙ ในการประสานขอให้คณะกรรมการสาธารณสุขจังหวัด หรือคณะกรรมการสาธารณสุขกรุงเทพมหานครดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงหรือให้ความเห็นประกอบการออกคำสั่งตามมาตรา ๘ โดยไม่ชักช้า

^๖ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง ในกรณีที่มีเหตุรำคาญเกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นในที่หรือทางสาธารณะ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้บุคคลซึ่งเป็นต้นเหตุหรือเกี่ยวข้องกับการก่อหรืออาจก่อให้เกิดเหตุรำคาญนั้น ระงับหรือป้องกันเหตุรำคาญภายในเวลาอันสมควรตามที่ระบุไว้ในคำสั่ง และถ้าเห็นสมควรจะให้กระทำโดยวิธีใดเพื่อระงับหรือป้องกันเหตุรำคาญนั้น หรือสมควรกำหนดวิธีการเพื่อป้องกันมิให้มีเหตุรำคาญเกิดขึ้นอีกในอนาคต ให้ระบุไว้ในคำสั่งได้

^๗ มาตรา ๒๘ วรรคหนึ่ง ในกรณีที่มีเหตุรำคาญเกิดขึ้นในสถานที่เอกชน ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่นั้นระงับเหตุรำคาญภายในเวลาอันสมควรตามที่ระบุไว้ในคำสั่ง และถ้าเห็นว่าสมควรจะให้กระทำโดยวิธีใดเพื่อระงับเหตุรำคาญนั้น หรือสมควรกำหนดวิธีการเพื่อป้องกันมิให้มีเหตุรำคาญเกิดขึ้นในอนาคต ให้ระบุไว้ในคำสั่งได้

^๘ มาตรา ๘ ในกรณีที่เกิดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าจะเกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อสภาพความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชนซึ่งจำเป็นต้องมีการแก้ไขโดยเร่งด่วน ให้อธิบดีกรมอนามัยมีอำนาจออกคำสั่งให้เจ้าของวัตถุหรือบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องกับการก่อให้เกิดหรืออาจเกิดความเสียหายดังกล่าวระงับการกระทำหรือให้ระงับการใด ๆ เพื่อแก้ไขหรือป้องกันความเสียหายเช่นว่านั้นได้ตามที่เห็นสมควร

ถ้าบุคคลซึ่งได้รับคำสั่งตามมาตราหนึ่งไม่ปฏิบัติตามคำสั่งภายในระยะเวลาตามสมควร อธิบดีกรมอนามัยจะสั่งให้เจ้าพนักงานสาธารณสุขปฏิบัติการใด ๆ เพื่อแก้ไขหรือป้องกันความเสียหายดังกล่าวนี้แทนก็ได้ ในการนี้ให้เจ้าพนักงานสาธารณสุขใช้ความระมัดระวัง ตามสมควรแก่พฤติการณ์ และบุคคลซึ่งได้รับคำสั่งดังกล่าวต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายสำหรับการนั้น

ในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร ให้อธิบดีกรมอนามัยแจ้งแก่ผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อสั่งให้นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดปฏิบัติการตามความในวรรคสองสำหรับในเขตท้องที่จังหวัดนั้น

^๙ มาตรา ๘/๑ ในการพิจารณาออกคำสั่งตามมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง อธิบดีกรมอนามัยอาจให้คณะกรรมการสาธารณสุขจังหวัดหรือคณะกรรมการสาธารณสุขกรุงเทพมหานครตรวจสอบข้อเท็จจริงหรือให้ความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาโดยไม่ชักช้า

๒) กรณีแหล่งกำเนิดเหตุรำคาญเป็นที่สาธารณะ เจ้าพนักงานท้องถิ่นสามารถใช้อำนาจตามมาตรา ๒๗ วรรคสอง ในการจัดการระงับเหตุรำคาญนั้นตามที่จำเป็น และเก็บค่าใช้จ่ายในการดำเนินการกับผู้ก่อเหตุ

๓) กรณีแหล่งกำเนิดเหตุรำคาญอยู่ในสถานที่เอกชน เจ้าพนักงานท้องถิ่นสามารถใช้อำนาจตามมาตรา ๒๘ วรรคสาม ในการออกคำสั่งเป็นหนังสือห้ามไม่ให้ใช้สถานที่นั้นจนกว่าจะมีการระงับเหตุรำคาญจนเป็นที่พอใจ

๔) ในกรณีร้ายแรง เจ้าพนักงานสาธารณสุขมีอำนาจตามมาตรา ๔๖ วรรคสอง^{๑๐} ในการออกคำสั่งเป็นวาจาหรือหนังสือแก่ผู้ก่อเหตุนั้นให้ระงับการดำเนินการที่ก่อให้เกิดเหตุรำคาญตามที่เห็นสมควร แล้วจึงแจ้งให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นทราบ และอาจให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นออกคำสั่งเป็นหนังสือตามที่ผู้รับคำสั่งร้องขอภายใน ๗ วัน

หากผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๒๘ วรรคหนึ่ง หรือวรรคสาม มีบทกำหนดโทษตามมาตรา ๗๔ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๓ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๒๕,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

เจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข รวมทั้งคณะกรรมการสาธารณสุขจังหวัด และคณะกรรมการสาธารณสุขกรุงเทพมหานคร ควรต้องเร่งสร้างความเข้าใจให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และกำกับติดตามการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขอย่างเคร่งครัด รวมทั้งตรวจตราเชิงรุก เพื่อเฝ้าระวังการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎหมาย โดยสามารถนำมาตราการต่าง ๆ ที่กำหนดในคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข เรื่อง การควบคุมการประกอบกิจการการผลิต สะสม แบ่งบรรจุ และคำสั่งน้ำแข็ง พ.ศ. ๒๕๕๕ มาใช้ประกอบการตรวจตราสถานประกอบกิจการได้ ทั้งนี้ การเฝ้าระวังและควบคุมการประกอบกิจการการผลิต สะสม แบ่งบรรจุและคำสั่งน้ำแข็ง จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ผู้ประกอบการ และประชาชน ดำเนินการร่วมกันเพื่อสร้างความปลอดภัยให้กับผู้บริโภค

หากประชาชนพบว่าการประกอบกิจการไม่ถูกสุขลักษณะสามารถแจ้งเรื่องร้องเรียนไปยัง อปท. ในพื้นที่ เพื่อตรวจสอบและบังคับใช้มาตรการตามกฎหมายต่อไป

ศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ เว็บไซต์กองกฎหมาย กรมอนามัย <https://laws.anamai.moph.go.th> หรือสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ “คลินิกกฎหมาย” กองกฎหมาย กรมอนามัย โทร. ๐ ๒๕๕๐ ๔๑๘๓

.....

^{๑๐} มาตรา ๔๖ วรรคสอง ในกรณีที่เจ้าพนักงานสาธารณสุขเห็นว่าเหตุตามวรรคหนึ่งจะมีผลกระทบต่อสุขภาพความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชน หรือจะเป็นอันตรายอย่างร้ายแรงต่อสุขภาพของประชาชนเป็นส่วนรวมซึ่งสมควรจะดำเนินการแก้ไขโดยเร่งด่วน ให้เจ้าพนักงานสาธารณสุขมีอำนาจออกคำสั่งให้ผู้กระทำการไม่ถูกต้องหรือฝ่าฝืนดังกล่าวแก้ไขหรือระงับเหตุ นั้นได้ตามสมควร แล้วให้แจ้งเจ้าพนักงานท้องถิ่นทราบ